

УДК 369(477:100)

Серватинська І.М.

аспірант кафедри фінансів

Черкаського державного технологічного університету

**АДМІНІСТРУВАННЯ ТА СПРАВЛІННЯ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ:
ЗАРУБІЖНІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ****ADMINISTRATION AND CHARGING A SINGLE SOCIAL CONTRIBUTION:
FOREIGN AND DOMESTIC REALITIES****АНОТАЦІЯ**

У статті проаналізовано типологію світових моделей адміністрування єдиного соціального внеску, визначено найбільш ефективні системи адміністрування внеску. Проведено порівняння проблемних аспектів адміністрування та справляння єдиного соціального внеску в Україні та серед інших країн Європи. Запропоновано напрями поліпшення адміністрування та справляння єдиного соціального внеску в Україні.

Ключові слова: загальнообов'язкове державне соціальне страхування, єдиний соціальний внесок, Організація економічного співробітництва та розвитку, Пенсійний Фонд України, понижуючий коефіцієнт, тіньова економіка, фонд оплати праці.

АННОТАЦИЯ

В статье проанализирована типология мировых моделей администрирования единого социального взноса, определены наиболее эффективные системы администрирования взноса. Проведено сравнение проблемных аспектов администрирования и взимания единого социального взноса в Украине и среди других стран Европы. Предложены направления улучшения администрирования и взимания единого социального взноса в Украине.

Ключевые слова: общеобязательное государственное социальное страхование, единый социальный взнос, Организация экономического сотрудничества и развития, Пенсионный Фонд Украины, понижающий коэффициент, теневая экономика, фонд оплаты труда.

ANNOTATION

The article analyzes the typology of global models of administration a single social contribution, determines the most efficient systems of administration social contribution. Problematic aspects of the administration and charging a single social contribution of Ukraine and other European countries are compared. Ways to improve the administration and collection of the single social contribution in Ukraine are offered.

Keywords: obligatory social insurance, single social contribution, Organisation for Economic Cooperation and Development, Pension Fund of Ukraine, reduction factor, shadow economy, payroll.

Постановка проблеми. Україна обрала шлях вступу до Європейського Союзу, що потребує поліпшення механізму адміністрування та справляння єдиного соціального внеску як основного фінансового важеля соціального страхування. Вітчизняний механізм є неефективним, базується на застарілих теоретико-методологічних засадах та громіздкому законодавстві, норми і положення якого не забезпечують необхідну середньоевропейську якість адміністрування та справляння внеску, цим самим порушуючи конституційні права громадян щодо належних умов життя та праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми адміністрування та справляння єди-

ного соціального внеску є предметом наукових досліджень зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема: Л. Баранник, П. Беранда [4], Л. Васечко, В. Воротиної, М. Карліна [1], Е. Лібанової, В. Лопаківа, О. Макарової, С. Мельник [11], А. Новосельської, А. Новицького, Ю. Пасічника [9], Н. Телічко, Н. Ткаченко [10], М. Шавариної, К. Швабій, Ф. Шнайдера [5], С. Юрія та інші.

У публікаціях обґрунтовано переваги та недоліки впровадження єдиного соціального внеску, шляхи вдосконалення його адміністрування та справляння в Україні, у т. ч. із урахуванням зарубіжного досвіду.

Зокрема, М. Карлін зазначає, що вітчизняна система загальнообов'язкового державного страхування є складною щодо адміністрування соціальних зборів, обтяжливою для підприємств та неефективною з огляду на адміністративні витрати для забезпечення функціонування діючих фондів [1, с. 285].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Ураховуючи науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, невирішеними залишаються проблеми адміністрування та справляння єдиного соціального внеску забезпечити необхідне фінансове наповнення системи соціального страхування, у т. ч. через фіскальне навантаження та несправедливість його перерозподілу між платниками податків, тінізацію ринку праці, неефективне використання коштів спеціального призначення тощо. Все це зумовлює появу нових завдань, що постають перед фінансовою наукою.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз зарубіжних та вітчизняних реалій адміністрування та справляння єдиного соціального внеску. Для досягнення поставленої мети були визначені завдання:

- проаналізувати типологію світових моделей адміністрування єдиного соціального внеску;
- провести порівняння проблемних аспектів адміністрування та справляння єдиного соціального внеску в Україні та серед інших країн Європи;
- виявити чинники, які поляризують вітчизняні показники тінізації економіки від середньоевропейських;

• проаналізувати негативний вплив економічних факторів на динаміку сплати єдиного соціального внеску в Україні протягом 2011–2014 рр.;

• окреслити напрями поліпшення адміністрування та справляння єдиного соціального внеску в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Від якості адміністрування та справляння єдиного соціального внеску (далі – ЄСВ) залежить здатність системи соціального страхування профінансувати відновлення і збереження працездатності робітників та гарантувати матеріальне забезпечення громадян, що втратили працездатність.

Для того щоб виокремити проблемні аспекти адміністрування та справляння ЄСВ в Україні, необхідно проаналізувати зарубіжний досвід у т. ч. провести паралель між вітчизняною та європейською практикою – це дасть можливість прискорити наближення вітчизняної моделі адміністрування та справляння внеску до найкращих світових зразків.

Аналіз зарубіжного досвіду показав, що у світовій практиці виокремлюють п'ять основних типів моделей адміністрування збору страхових внесків (табл. 1).

Отже, типологія моделей, що наведена у таблиці 1, свідчить, що найбільш ефективними системами адміністрування є другий тип (86,8%), третій (88,4%) та останній – п'ятий тип (100%). Ефективність систем пов'язана із обсягом зібраних внесків на соціальне страхування через співвідношення фонду оплати праці, з якого сплачено внески, до фактичного фонду оплати праці (далі – ФОП) у досліджу-

ваних країнах [2]. Очевидно, що чим більший ступінь інтегрованості системи тим більша її фіскальна ефективність.

Досвід країн Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) показав, що 19 країн Організації все ще використовують метод адміністрування соціальних платежів через розгалужену систему соціальних фондів, а решта 12 країн здійснюють збір соціальних внесків інтегрований у систему збору податків: Великобританія, Естонія, Ірландія, Ісландія, Канада, Нідерланди, Норвегія, Словенія, США, Угорщина, Фінляндія, Швеція [3, с. 31].

Усе більше країн переходять на застосування інтегрованого методу адміністрування соціальних платежів. До переваг такого методу зарубіжні науковці відносять таке [4]:

- уникнення дублювання функцій податкових органів та Фондів;
- зменшення витрат на адміністрування та поліпшення оперативності збирання внесків;
- зниження податкового навантаження та кількості перевірок для платників.

Ефективність адміністрування та справляння ЄСВ серед 34 країн ОЕСР пов'язана із порівняно невисоким рівнем корупції економіки, оскільки, як показує зарубіжний досвід, уникнути її цілком не можливо. Отже, середньоевропейський рівень тінізації економіки за підсумками 2014 р. складав не більше 15 (18) % від ВВП, тоді як в Україні – 42 %, рис. 1 [5; 6].

Згідно із рисунком 1, динаміка обсягу тіньової економіки в Україні майже втричі перевищує середньоевропейський рівень. Якщо звернути увагу на динаміку побудованих трендів обсягу тіньової економіки, то тренд країн

Таблиця 1

Типологія світових моделей адміністрування ЄСВ

№ п/п	Тип здійснення	Характеристика	Країна	Ефект-сть, %
1.	Паралельне	Здійснюється окремими установами соціального страхування своїх функцій. Управління системою повністю децентралізоване і відокремлене від податкової системи.	Данія, Люксембург, Австрія	84,5
2.	Податкові органи (адміністрування); Фонди (виплати)	Функції реєстрації платників і застрахованих осіб, збору внесків, виконує одна установа. Страхові виплати здійснюються окремо кожним із фондів соціального страхування.	Бельгія, Болгарія, Іспанія, Італія, Македонія, Німеччина, Польща	86,8
3.	Одна установа (акумулювання, облік, виплати)	На єдину устанovu покладається збір страхових внесків, є відповідальною і за здійснення виплат, ведення обліку застрахованих та зберігання необхідних даних.	Чехія, Греція, Литва, Мальта, Португалія, Швейцарія	88,4
4.	Податкові органи (акумулювання та перерозподіл внесків) Інші (реєстрація, облік)	Функції збору, контролю, примусового стягнення та управління грошовими потоками здійснює податкова адміністрація. Є певні розбіжності щодо органів, відповідальних за реєстрацію та облік застрахованих	Албанія, Голландія, Естонія, Румунія, Словенія, Хорватія, Угорщина, Чорногорія	73,5
5.	Податкові органи (збір і розподіл) Єдина установа (виплати)	На єдину устанovu покладаються всі функції, не пов'язані зі збиранням внесків, тоді як збір і розподіл внесків здійснюють податкові органи.	Велика Британія, Ісландія, Ірландія, Латвія, Норвегія, Фінляндія, Швеція	100

Складено автором на основі [2]

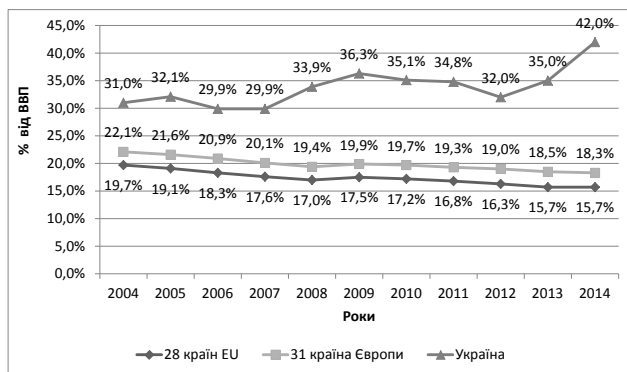

Рис. 1. Динаміка обсягу тіньової економіки країн ЄС та України

Таблиця 2
Середнє навантаження на Фонд оплати праці у країнах ОЕСР у 2013 р.

Назва країни	Навантаження на ФОП, %
Бельгія	55,81
Німеччина	49,33
Франція	48,92
Італія	47,78
Швеція	42,93
Чеська Республіка	42,38
Словенія	42,34
Греція	41,56
Португалія	41,15
Словацька Республіка	41,13
Туреччина	38,64
Данія	38,24
Норвегія	37,34
Нідерланди	36,94
ОЕСР – середня	35,85
Польща	35,56
Ісландія	33,45
Японія	31,64
Великобританія	31,48
Сполучені Штати Америки	31,33
Канада	31,06
Австралія	27,41
Ірландія	26,6
Швейцарія	21,99
Корея	21,41
Ізраїль	20,66
Мексика	19,22
Нова Зеландія	16,89
Чилі	7

Складено автором на основі [7]

ОЕСР характеризується плавним та поступовим скороченням показників тіньової економіки з 19-22% у 2004 р. до 15-18% ВВП у 2014 р. Натомість в Україні динаміка тренду має стрибкоподібний характер, що зумовлено неефективністю державного регулювання економіки та адмініструванням податків, проблемами ринку праці (неофіційне працевлаштування, значне

вивільнення трудових ресурсів на Сході країни, молодіжне безробіття) тощо.

Визначальними чинниками, що поляризують середньоевропейські показники тінізації економіки (у т. ч. ЗП, ФОП) та України, є такі:

1. Рівень податкового навантаження на платників податків.

Якщо серед країн – учасниць ОЕСР зарплата в середньому оподатковується за сумарною ставкою 36%, то в Україні загальне навантаження на фонд оплати праці складає 56,57% (36,39 + 3,68 + 15 + 1,5), табл. 2.

Отже, як показують дані таблиці 2, у різних країнах відсоток навантаження на ФОП коливається у широкому діапазоні від 7% до 55,8%. Найбільший відсоток спостерігається серед країн, які умовно можна виокремити у 2 групи: *перша група* – це країни Зх. Європи: Бельгія – 55,81%, Німеччина – 49,33%, Франція – 48,92%, та *друга група* країн з дещо меншим навантаженням – це країни Пн. Європи (або Скандинавські): Швеція – 42,93%, Данія – 38,24%. Навантаження вище середнього (35,85%) серед зазначених груп (I-II) країн зумовлено соціальною спрямованістю ринкової економіки останніх: високим рівнем якості й загальнодоступністю соціальних послуг, широким охопленням соціальною підтримкою (програмами) різних верств населення та інше. Навантаження нижче середньоевропейського рівня мають Польща – 35,56%, Велика Британія – 31,48%, Канада – 31,06%.

2. Значний рівень податкового навантаження у частині сплати ЄСВ та висока питома вага розміру страхових внесків в Україні.

Проаналізуємо приклад розподілу податкового навантаження на середню заробітну плату в Ізраїлі та Україні. В Ізраїлі є два види соціальних внесків: на соціальне страхування і на медичне страхування. Разом, для робітника діють дві ставки: 3,5% (від 0 до 1 439 дол.) та 12% (від 1 439 дол. до 11 202 дол.) Для роботодавця ставки становлять, відповідно, 3,45% і 7,25%. Із перевищення над 11 202 дол. внески не сплачуються. Таким чином, з середньої зарплати робітник сплачує 7%, а роботодавець – 5%.

В Україні, ставка єдиного соціального внеску не залежить від суми доходу і в середньому для робітника становить 3,6%, а для роботодавця – 36,39%. Внесок не стягується з перевищення над 20 706 грн (984 дол.). Тобто ставка для середнього робітника в Україні на 3% менша, ніж в Ізраїлі, а от для його роботодавця – на 31% більша.

Таким чином, страхові внески в Україні сплачують у таких пропорціях: роботодавці – 91,3%, наймані працівники – 8,7%, що є одним із найнижчих показників, порівняно з країнами Європи, рис. 2 [8, с. 70].

Ю. Пасічник [9, с. 273], досліджуючи зарубіжний досвід оподаткування основного доходу громадян, зазначає, що оподаткування доходів фізичних осіб у світі має вже досить апробо-

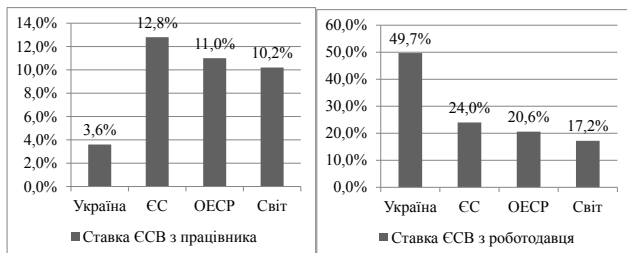

Рис. 2. Ставка Єдиного соціального внеску

вану часом практику становлення на базі глибокого усвідомлення кожним платником свого конституційного обов'язку – сплати податків. Постійна увага цих держав (ОЕСР) до платника податків поступово виховала відповідну податкову культуру, яка відмінна від вітчизняних реалій. Сутність категорії «податок» у різних країнах є різним: в Німеччині – це підтримка, яку громадяни надають державі; у Великобританії – це обов'язок перед державою; у США податок розуміється як «такса»; у Франції – як обов'язкова плата [10, с. 36]. Для нашої держави розуміння цієї фінансової категорії зводиться лише до примусового платежу [11, с. 36].

Отже, враховуючи проведений порівняльний аналіз зарубіжних та вітчизняних реалій адміністрування та справляння ЄСВ, доцільно більш детально дослідити проблемні аспекти адміністрування та справляння внеску в Україні.

Аналіз доходних джерел загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі – ЗДСС) протягом 2014 р. показав, що 65% надходжень – це кошти від сплати ЄСВ, питома вага бюджетних джерел соціального забезпечення складає 30%, іншими джерелами надходжень є: штрафи, санкції, доходи від розміщення тимчасово вільних коштів – 5% [12].

В основному бюджетні трансферти спрямовуються на покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду (далі – ПФ). Оскільки солідарна система переживає кризу, так як функціонує в умовах високого демографічного та фінансового навантаження. Так, за даними Міністерства соціальної політики, кількість пенсіонерів наприкінці 2014 р. перевищила кількість офіційно працюючих на 500 тис. осіб. Тобто, на 13,5 млн. пенсіонерів припадає близько 13 млн. людей, які легально працюють і сплачують внески до Пенсійного фонду [13].

Розмір дотації з Державного бюджету до ПФ у 2014 р. склав 75,8 млрд. грн. або 30–33% загальних доходів Фонду з яких 14,7 млрд. грн. було спрямовано на покриття дефіциту коштів для виплати пенсій [14].

У Міністерстві соціальної політики зазначають, що основним ресурсом наповнення бюджету Пенсійного фонду є детінізація заробітних плат. За оцінками відомства, на тіньовому ринку праці щороку виплачується

200 млрд. грн. тіньової заробітної плати, внаслідок чого Пенсійний фонд у рік недоотримує понад 70 млрд. грн., втрати держави

у частині податкових надходжень – близько 19 – 30 млрд. грн. – доходів Зведеного бюджету України, а Фондів соціального страхування від 53 до 94 млрд. грн. (за підрахунками у 2012 р.) [14].

Суттєво погіршує ситуацію фінансової стабільності та автономії Фондів соціального страхування – зменшення реальної ЗП та нарощування заборгованості по виплаті ЗП у зв'язку з економічною, політичною кризою протягом 2014 р.

Показник реальної заробітної плати є одним із найважливіших індикаторів рівня життя працюючого населення. Внаслідок рецесивних тенденцій в економіці в 2014 р. – вперше за 5 років, спостерігалось зниження реальної заробітної плати порівняно попереднім роком на 6,5%, а в грудні 2014 р. по відношенню до грудня 2013 р. – на 13,6%. До того ж у 2014 р. відбулося значне зростання обсягів боргу по виплаті ЗП – переважно за рахунок стрімкого її накопичення в Донецькій та Луганській областях: упродовж 2014 р. загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати збільшилась більше ніж у 3 рази, або на 1,7 млрд. грн. і на 1 січня 2015р. становила 2,4 млрд. грн. з яких 83,4 % припадає на економічно активні підприємства, рис. 3 [15, с. 15-16].

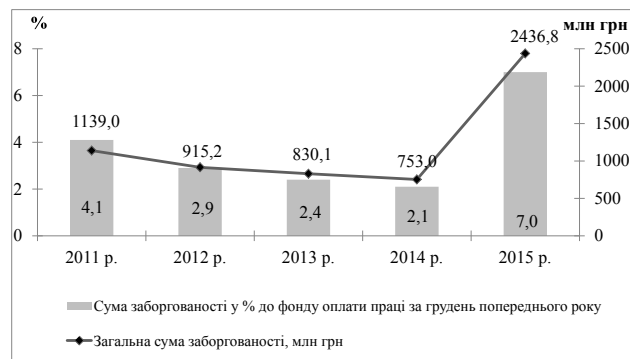

Рис. 3. Динаміка заборгованості з виплати заробітної плати (станом на 1 січня відповідного року)

Відповідно до рисунка 3, обсяг несплаченої заробітної плати на початок січня 2015 р. дорівнював 7,0% фонду оплати праці, нарахованого за грудень 2014 р., у січні 2014 р. – 2,1% відповідно. Враховуючи наведені статистичні, макроекономічні показники, система соціального страхування недоотримала тільки від заборгованості по виплаті ЗП близько 1,3 млрд. грн.

Також невтішними є показники скорочення зайнятості серед економічно активного населення. Так, за даними річного звіту НБУ, станом на 01.01.2015 р. чисельність зареєстрованих безробітних зросла до 512,2 тис. осіб, тоді як кількість вільних робочих місць знизилася до 35,3 тис. Відповідно навантаження на 10 вільних робочих місць збільшилося з 103 осіб (на 01.01.2014 р.) до 145 осіб станом на 01.01.2015 р. Водночас рівень безробіття

населення, розрахований за методологією МОП, збільшився для населення працездатного віку до 9,7% (7,7% у 2013 р.) [16, с. 27].

Отже, проаналізуємо, яким чином негативні тенденції в економіці позначилися на динаміці сплати ЄСВ.

Аналіз динаміки показників ЄСВ на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за 2014/2011 рр. демонструє зростання надходжень страхових коштів (у т.ч. пеня, штрафи тощо) до системи соціального страхування та становить майже 30 млрд грн, або 19,38% приросту. У загальному підсумку сума надходжень страхових коштів склала 181,1 млрд грн – це 49,5% доходу державного бюджету в 2014 р., табл. 3.

Згідно з даними таблиці 3, протягом 2011–2014 рр. спостерігається позитивна динаміка нарощування показників ЄСВ: загальна сума доходу громадян (з/пл., грошове забезпечення тощо) збільшилися – на 71,3 млрд грн, або 17,81%, що дало змогу розширити базу нарахування ЄСВ, а саме: на 65,30 млрд грн, або 17,20% та утримати ЄСВ на 2 млрд грн, або 14,29% більше.

Однак, враховуючи негативні тенденції економіки, протягом 2014/2013 рр. відбулося погіршення досліджуваної динаміки. Загальна сума доходу громадян зменшилася на 15,6 млрд грн, або -3,20%, недоотримання надходжень страхових коштів на 5,7 млрд грн зумовлено зменшенням сум: доходу, на який нараховується ЄСВ на 19,4 млрд грн та від утримання ЄСВ із ЗП на 0,7 млрд грн, або 4,19%. Сума недоїмки із сплати ЄСВ (на кінець звітної періоду) протягом 2011–2014 рр. становила майже 4 млрд грн, особливо зростання зазнала протягом 2014/2013 р. – на 1,9 млрд грн, або 68 %.

Таким чином, враховуючи проаналізований зарубіжний досвід та вітчизняні реалії справляння та адміністрування ЄСВ доцільно виокремити напрями поліпшення адміністрування та справляння ЄСВ в Україні через виконання таких завдань:

1. Внести поправки до пп. 9-5 прикінцевих положень Закону України № 2464-17 «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [18] щодо застосування понижуючого коефіцієнта до ставок ЄСВ, а саме: доопрацювати методику для відрахувань ЄСВ, яка враховувала б усі види соціальних виплат: декретні, лікарняні виплати та інше, а також неповний робочий день, позмінна робота.

Це внесе ясність до порядку нарахування й утримання ЄСВ та забезпечить повноту надходжень внеску до Фондів соціального страхування.

2. Переглянути порядок встановлення додаткових платежів та норм, що збільшують тиск на бізнес та задекларовані ст. 25 пп. 11 ЗУ № 2464-17 «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Пропонується повернутися до попередніх розмірів штрафів: за несплату (неперерахування) або несвоєчасну сплату (несвоєчасне перерахування) єдиного внеску – 10% (замість 20%) – ст. 25 пп. 11, ч. 2; за донарахування територіальним органом доходів і зборів або платником своєчасно не нарахованого єдиного внеску штраф у розмірі 5% (замість 10%) зазначеної суми за кожний повний день або неповний період, за який донараховано таку суму, але не більш як 50% суми донарахованого ЄСВ – ст. 25 пп. 11, ч. 3 [18].

Таблиця 3

Динаміка показників єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування протягом 2011–2014 рр., (млрд грн)

№ п/п	Назва показника	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	Відхилення 2014/2011 рр.		Відхилення 2014/2013 рр.	
						Абс. млрд грн	Відн. %	Абс. млрд грн	Відн. %
1.	Загальна сума доходу	400,4	457,2	487,3	471,7	71,30	17,81%	-15,6	-3,20%
2.	Загальна сума доходу, на який нараховується ЄСВ	379,7	435,4	464,4	445	65,30	17,20%	-19,4	-4,18%
3.	Нарахована страховальниками сума ЄСВ	139,1	159,2	168,2	161,8	22,70	16,32%	-6,4	-3,80%
4.	Утримана сума ЄСВ із зарплати	14	16	16,7	16	2,00	14,29%	-0,7	-4,19%
5.	Надходження страхових коштів	151,7	178,8	186,8	181,1	29,40	19,38%	-5,7	-3,05%
6.	Сума недоїмки із сплати ЄСВ на кінець звітної періоду	0,72	1,4	2,8	4,7	3,98	553%	1,9	68%
7.	Сума заборгованості із сплати пені та штрафів на кінець звітної періоду	0,044	0,116	0,108	0,243	0,19	452%	0,135	125%

Складено і розраховано на основі [17]

Оскільки прийняті донедавна зміни Закону не лише не сприяють основній меті – легалізації заробітної плати, а й посилюють контроль над малим та середнім бізнесом через збільшення штрафів, при цьому умови, запропоновані для застосування понижуючого коефіцієнта, в нинішній економічній ситуації (призупинення виробництва, скорочення робочих місць, відплив іноземних інвестицій) є нездійсненними для більшості суб'єктів ринку (90%).

3. Внести зміни до пропорцій перерозподілу сплати страхових внесків у бік збільшення навантаження на застрахованих осіб – відповідно до середньоєвропейського рівня: 10-12%. Забезпечивши зменшення розриву між фактичною вартістю трудових ресурсів для роботодавця та фактичним обсягом отриманих коштів для працівника, а також індексацію заробітних плат і пенсій на рівень інфляції. Це дасть можливість не лише розвантажити роботодавців у частині нарахувань на ФОП, але й створить економічне підґрунтя для впровадження другого (накопичувального) та третього рівнів пенсійного страхування.

4. Скоротити рівень безробіття через застосування механізмів стимулювання зайнятості в нинішніх економічних умовах:

- працевлаштування громадян, які мають статус переселенців за спрощеною процедурою та надавати роботодавцям за працевлаштування таких осіб компенсацію витрат на оплату праці (економічно обґрунтувавши розмір такої компенсації, відповідно до фінансових можливостей державного бюджету та Фонду соціального страхування на випадок безробіття), обумовивши термін забезпечення зайнятості;

- визначення переліку осіб, у т. ч. переселенців, які мають право на отримання ваучера для підтримання конкурентоспроможності шляхом перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації за професіями та спеціальностями;

- застосування податкових пільг, компенсацій сум ЄСВ, податкові канікули, дотації для малих та середніх підприємств, які збільшують кількість робочих місць для зареєстрованих безробітних у т. ч. переселенців;

- налагодити діалог між представниками бізнесу, держави та ВНЗ щодо підготовки фахівців необхідної спеціалізації та подальшого узгодження попиту-пропозиції на ринку праці. Варто зауважити, що проблема молодіжного безробіття (17,3%) відійшла на другий план, враховуючи значне вивільнення кадрів через війну на Сході країни, однак залишається актуальною і нині.

5. Активізувати процес запровадження другого рівня пенсійного страхування, що буде діяти в рамках накопичувальної системи за умови стабілізації економічної ситуації в країні та подальшого систематичного нарощування показників економічного зростання.

Запровадження другого та третього рівнів пенсійного страхування дасть змогу збалан-

сувати фінансові ресурси системи соціального страхування, зменшити навантаження на Державний бюджет, детінізувати ринок праці тощо.

Вважаємо, що вирішення поставлених завдань сприятиме поліпшенню справляння та адміністрування ЄСВ та започаткує розвиток економіки в умовах соціальної рівності та справедливості.

Висновки. У результаті проведеного аналізу з'ясовано, що соціальне страхування відіграє важливу роль у житті суспільства та захищає від соціальних ризиків, що можливо за умови ефективного фінансового наповнення системи соціального страхування. Єдиний соціальний внесок – основне фінансове джерело наповнення системи, проте ефективність його справляння та адміністрування не відповідає середньоєвропейським нормам у зв'язку зі складними соціально-економічними умовами, які склалися в країні. Отже, враховуючи зарубіжний досвід, необхідно перш за все продовжити пошуки шляхів детінізації малого та середнього бізнесу, який забезпечує громадян робочими місцями та є основним платником податків, а також сприяти систематичному нарощуванню основних економічних показників.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у пошуку механізмів детінізації малого та середнього бізнесу в Україні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Карлін М.І. Впровадження єдиного соціального внеску: досвід зарубіжних країн та його застосування в Україні [Електронний ресурс] / М.І. Карлін, А.В. Гриценюк. – Режим доступу : file:///C:/Users/Hi-Tech/Downloads/Nznuoa_2011_16_41%20(1).pdf.
2. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua>.
3. Tax Administration 2013: Comparative Information in OECD and Other Advanced and Emerging Economies [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/tax-administration-2013_9789264200814-en#page1.
4. Barrand P. Integrating Tax and Social Security Contribution Collections Within a Unified Revenue Administration: The Experience of Central and Eastern European Countries / P. Barrand, H. Graham, R. Stanford. – IMF : Washington. – 2004.
5. Friedrich Schneider Konrad Raczkowski Bogdan Mróz, (2015), «Shadow economy and tax evasion in the EU», Journal of Money Laundering Control, Vol. 18 Iss 1 pp. 34-51.
6. Веб-сайт Міжнародного центру перспективних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://icps.com.ua>.
7. Веб-сайт Організації економічного співробітництва та розвитку досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=TABLE_I1#.
8. Новицький А.М. Механізм адміністрування єдиного соціального внеску та податку на доходи фізичних осіб: переваги та проблемні аспекти реалізації / А.М. Новицький, І.В. Чеховська // Юридичний вісник Національного університету «Одеська юридична академія». – 2014. – № 3(32). – С. 66-72.

9. Пасічник Ю.В. Податок з доходів фізичних осіб у контексті прийняття Податкового кодексу: вітчизняні та зарубіжні реалії / Ю.В. Пасічник // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 11. – С. 272-276.
10. Ткаченко Н.М. Податкові системи країн світу та України. Облік та звітність : [навч.-метод. посібник] / Н.М. Ткаченко. – К. : Алерта, 2004. – 554 с.
11. Мельник М.М. Податкове навантаження як окрема економічна категорія / М.М. Мельник // Наукові праці НДФІ. – 2008. – № 2. – С. 119-127.
12. Офіційний сайт Пенсійного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pfu.gov.ua>.
13. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.misp.gov.ua>.
14. Динаміка надходжень коштів з основних джерел доходів Пенсійного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pfu.gov.ua>.
15. Соціальний звіт за 2014 рік // Міністерство соціальної політики України. – К., 2014. – 61 с.
16. Річний звіт Національного банку України // Національний банк України. – К., 2014. – 212 с.
17. Зведена інформація показників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за 2011–2014 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fru.org.ua>.
18. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України 08.07.10 № 2464-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.